

Eesti Evangeeliumi Luteri usu kiriku määrused.

KOGUDUSTE KODUKORD

(KAVAND)

Üldmäärused.

Jumalateenistus, kirikuskäimine, ametitalitused ja vaimulik laul, koguduse ruumid, surnuaed.

1. Kõikides Ev. Luteri usu kogudustes peetakse (edasi vaata kiriku põhikiri § 9 ja koguduse põhikiri § 7).

Kirikusse tuleb tulla jumalateenistustele ja ametitalitustele täpselt.

2. Kirikusse tulemisel valmistagu igaüks ennast Jumala sõna vastu ette. Astudes kirikusse alandatakse ennast vaikselt palvele.

3. Jumalateenistustel ja ametitalitustel peab valitsema pühalik rahu ja vaikus. Jumalateenistusi peetakse ja ametitalitusi talitatakse E. E. L. usu kiriku agenda järele.

4. Jumalateenistuste ja ametitalituste ajal on keelatud edasi-tagasi käimine kirikus, omavaheline rääkimine ja iga sugune muu korrarikkumine.

Jumalateenistusel:

5. Kogudus tõuseb püsti: a) Jumala sõna lugemisel, b) laulude laulmise ajal: Au, kiitus olgu igavest; Oh süüta Tall; Üks kindel linn ja varjupaik. c) Au olgu Jumalale kõrges, kuni usutunnistuse lugemise lõpuni. d) püha õhtusöömaaja talituse ajal pärast püha õhtusöömaaja laulu kuni püha õhtusöömaaja jagamiseni. e) Lahkunute mälestamisel. f) Önnistamisel. Ametitalituste juures seistakse püsti: Jumala sõna lugemise, pühaliku talituse sõnade ütlemise, töotuste andmise ja pühitsemiste ajal.

6. Pihtilkäimisel tuleb pihtile tulejail kohe jumalateenistuse algul alguslaulu järelmängu ajal astuda altari ette ja armulauale selle laulu laulmise ajal.

7. Kirikust ei ole sünnis lahkuda enne jumalateenistuse või ametitalituse lõppu. Lahkumine sündigu ainult tarvidust mööda laulu ajal.

8. Kirikust ei või lahkuda önnistamise sõnade ajal.

9. Kirikukella lüüakse: a) kolmel korral enne jumalateenistust, b) kirikupalve ajal, kus see viisiks on, c) jumalateenistuse järel, d) laupäeva õhtul pühapäeva rahule, e) matmise ajal, f) tähtsate sündmuste puhul.

10. Koguduste laulu tõstmiseks, vaimulikku muusikasse süvenemiseks ja usu elu virgutamiseks peetakse lauluharjutusi, korraldatakse vaimulikke kontserte, vaikselt, liturgilisi jumalateenistusi, õhtutunde ja koraalipühi kirikus.

11. Koguduse ja kohalikkudele oludele vastavalt sisse seatud matmise ja kantselseipäevadest ning tundidest peab pidama kinni.

12. Jumalateenistustel ja ametitalitustel võtavad mehed peakatted peast.

Koguduse ruumid.

13. Kõigis koguduse ruumes, nagu kantselseis, leeritoas, koguduse toas jne. peavad koguduse liikmed alluma koguduse kodukorra määrustele.

14. Suitsetamine kirikuruumides (ka tornis, küttekeldris, mootoritoas) kantselseis, leeritoas ja koguduse toas on keelatud.

15. Koguduse tuba võivad tarvitada koguduse liikmed ametitalituste puhul, nagu laulatused, ristimised, matused jne. kokkutulemiseks.

16. Alkoholi tarvitamine on keelatud neil koosviibimistel.

17. Talvekuudel peab koguduse juhatus selle eest hoolt kandma, et koguduse tuba kätetud ja soe oleks ning pühapäeviti maakogudustes võimalust mööda sooja teed ja kehakinnitust saaks.

18. Võõrastel on keelatud viibida jumalateenistuse ja ametitalituste ajal tornis ja oreli lõõtsa ruumis.

19. Hobustega ehk autoga matmispaigale surnut viia ehk midagi vedada võib ainult surnuaiavahi loaga.

20. Surnuaial jalutamine haudade vahel ja viibimine lõbutsemise mõttes on keelatud.

21. Viinastanud olekus kirikusse ja ametitalitustele tulek, suitsetamine ja alkoholi tarvitamine kiriku läheduses ja koguduse surnuaial on keelatud.

21-a. Ametitalituste juures õige kristliku korra hoidmiseks peab koguduse õpetaja seda silmas pidama, et ta purjus olevate inimeste juuresolekul ametitalitusi ette ei võta ja kui korrarikkumisi ette tuleb, katkestab ametitalituse purjus inimeste eemaldamiseni.

22. Kiriku õues ja surnuaial on ilmalikkude kuulutuste ülespanemine keelatud.

Koguduse ametikandjad ja ametnikud.

Ametikandjad: õpetaja ja köster.

23. Koguduse õpetaja ja köster võtavad kiriku liikme-kaardi omast kogudusest.

24. K. p. § 7.

Õpetaja.

25. Õpetaja on koguduse usuline ja vaimline juht. Tema peab jumalateenistust ja toimetab teisi usulisi talitusi. Abilisteks selle juures on köster (resp. organist) ja tarbekorral

2
Tartu Ülikooli Raamatukogu
Raamatukogu ARHIIVKOGU

196924

6 12533221

abiõpetaja. Üksikuid usutalitusi, peale põhik. § 9—11 tähend. talituste, võivad ette võtta õpetaja volitusel ka teised isikud. Mitmepihtkondlistes kogudustes jaotavad õpetajad koguduse töö oma vahel õiglaselt ära.

26. Õpetaja (ühes kõstriga) peab koguduse raamatuid ja annab tarvilisi ametitunnistusi seaduses ettenähtud korras välja.

Õpetaja esitab iga aasta kohalikule praostile kiriku aruande ja muutused teenistuskirjas konsistooriumi poolt kindlaksmääratud tähtajaks.

27. Õpetaja valitakse koguduse täiskogu poolt kõrgema usuteadusliku haridusega isikute hulgast, kellele on konsistooriumi poolt lubatud õpetaja ameti pidamine, kes on teinud sellekohase eksami konsistooriumis ja kes ei ole alla 25 a. vana.

28. Õpetaja ametlik riie on: villane või siidist lai must kirikukuub (talaar), ettepoole rippuvate otstega valge kaela-side, rinnal kantav ametirist, sametist peakate (parett), mida ainult väljas kantakse.

29. Õpetajal on tarvitada kiriku pitsat.

30. Abiõpetaja valitakse koguduse nõukogu poolt koguduse õpetaja nõusolekul kõrgema usuteadusliku haridusega isikute hulgast, kellele on lubatud konsistooriumi poolt õpetaja ameti pidamine ja kes ei ole alla 25 a. vana. Nõukogu nõusolekul võib õpetaja endale omal kulul abi võtta (isiklik adjunkt). (Vaata koguduse põhikiri §§ 17—22.)

31. Õpetaja organiseerib ja juhatab koguduse noorsootööd ja vaestehoolekande tööd; korraldab lastejumalateenistusi, juhatab enneleeriaegset ja leeriskäinud koguduse noorsoo tööd, pühapäevakoolet, juhatab vaestehoolekandjate koosolekuid, teeb hingehoiu tööd koguduse liikmete keskel, ka vanglates ja haigemajades. Õpetaja peab koguduse piirides vaimulikke koosolekuid: piiblitunde, usulis-, äratus- ja kõnekoosolekuid jne., võtab osa misjonitööst.

32. Õpetaja järelvalvel töötab koguduse kantselei. Õpetaja kirjutab võimalust mööda koguduse kroonikat ja vastutab koguduse arhiivi ja ametlikkude raamatute eest, hoolitseb asetäitja õpetaja leidmise eest enese puhkuse ja haiguse korral.

33. Õpetaja palga alammäär on keskkooli juhataja palk kokkuleppel koguduse juhatusel täiskogu kinnitusele. Kiriku ülevahtpidamise seadus, v. Kiriku Teataja nr. 3—1929 a. lhk. 9 § 16 märkustega.

Köster.

34. Köster valitakse koguduse täiskogu poolt isikute hulgast, kellel on kõstriameti pidamiseks konsistooriumi poolt luba. Köster seatakse ametisse kohaliku õpetaja poolt.

35. Köster on koguduses vaimuliku ameti abiline. Tema kohused on: Orelimängimine ja laulmine. Koguduse vaimuliku laulu ja muusika edendamine ja juhatamine. b) Õpetaja abilisea töötamine koguduse elu edendamises, leeriõpetuse andmises, noorsoo õpetamises kristlikus vaimus ja hoolekande alal koguduses. c) Kantseleitöö. (V. Kiriku Teataja nr. 3 1929 a. lhk. 13)

Märkus: Koguduses, kus peale kõstri veel organist ametis, langeb koguduse vaimuliku laulu ja muusika edendamise töö ka organisti peale kokkuleppe järele koguduse juhatusel.

36. Köster võib õpetaja volitusel kuulutada Jumala sõna ja toimetada temale usaldatud ametitalitusi (vastavalt koguduse normaalpõhikirja § 17 äratähendatud ulatuses).

37. Orelit mängib köster jumalateenistusel ja vaimulik talitusel kirikus. Tema juhatab koguduse laulukoori.

38. Kantseleitööst ja ametitalitustest vabadel päevadel sõidab köster välja koguduse juhatusel poolt määratud kohtadesse ja peab seal a) palvetunde; b) õpetab koguduse lastele ja noortele usuõpetust; d) äratav ja kasvatab koguduse ühistunnet ja võtab vastu koguduse liikmemaksusid; e) otsib üles ja kogub kokku neid, kellel lauluannet on, harjutab nendega laulmist ja kasvatab selle töö läbi koguduse jaoks kiriku laulukoori.

39. Köster töötab koguduse kantseleis ja koguduse raamatute korrashoidmise juures õpetaja abilisea ja koguduse juhatusel korraldust mööda. (v. Kiriku T. nr. 3—1929 lhk 14.) Kantseleitöö jagamisel lepivad omavahel õpetaja ja köster kokku.

40. Harilikus leeris õpetab köster iga päev vähemalt üks tund piiblit, üks tund vaimulikku laulu (koraalid) ja vähemalt 3 tundi nädalas kirikulugu.

Eraleeris õpetab köster vaimulikku laulu iga päev vähemalt üks tund (koraalid). Tema kohus on ka leeriõpilastele jumalateenistuse kord kätte harjutada (vastulaulud).

41. Köster on kohustatud õpetajale abiks olema armulauale kirjutamisel, ametitalituste vastuvõtmisel ja liikmete lugemisel maksuraamatu järele.

42. (Vaata kodukorra p. 25 ja „K. T.“ nr. 3 1929 a. § 16).

Kõikide ülemalnimetatud kõstri kohuste täitmise eest saab köster tasu koguduse juhatusel kokkuleppe järele. Tasu alammääraks on algkooli juhataja palk. V. Kiriku ülevahtpidamise seadus. Eesti Ev. Lut. kiriku ülevahtpidamise kord.

43. Kõigist kantseleitöödest, mille eest köster on vastutav, annab ta aru koguduse juhatusel.

Kõstri järelvalvel töötavad koguduse juhatusel volitusel kirikumehed ja kellalööja. Tema korraldusel avatakse õigel ajal kiriku ukseid jumalateenistusteks ja ametitalitusteks, valgustatakse ja kootakse kirikut, lüüakse kella ja hoolitseatakse kirikus valitseva korra eest.

Ametnikud.

Organist.

44. Organist valitakse koguduse juhatuse poolt isikute hulgast, kellel on kõrgem muusikaline haridus ja organisti ameti pidamiseks konsistooriumi soovitus.

45. Organisti kohus on orelimängimine ja koguduse vaimuliku laulu ja muusika edendamine ja süvendamine: a) peajumalateenistustel ja vaimulikkudel talitustel orelimängimine kirikus; b) vaimulikkude kontsertide, oreliõhtute, koguduse laulu (koraalide) ja vastulaulude harjutuste, koraalipühade jne. korraldamine; c) kirikukoori juhatamine ja jumalateenistuste kaunistamine koori ja solistide muusikaliste ettekannetega.

46. Organist töötab õpetaja nõusolekul ja koguduse juhatuse loal.

Koguduse õde (diakoniss) (resp. diakon).

47. Koguduse õde valitakse koguduse juhatuse poolt isikute hulgast, kellel on diakonissi haridus ja ettevalmistus.

48. Koguduse õe kohus on õpetajale abiks olla a) koguduse vaestehoolekande, b) hingehoiu töös, c) noorsootöös.

49. Koguduse õde käib vaatamas vanu ja haigeid koguduse liikmeid; tutvuneb nende olukorraga ja paneb ette abisaamiseks, toetuseandmiseks ja vanadekodusse võtmiseks, töötatakse käsikäes vaestehoolekandjatega.

50. Koguduse õde käib vaatamas a) perekondi ja üksikuid koguduse liikmeid, kes raskes seisukorras, b) haigeid, keda kodus õpetaja armulauale võtnud — neid trööstides ja vaimulikkude abi andes.

51. Koguduse õde koondab enese ümber koguduse noori konfirmeeritud tütarlapsi, neid ette valmistades vaestehoolekande, õmblusringide, paramentide rühmade jne. tööks.

52. Koguduse õde on võimalust mööda lastejumalateenistuste abiline ja ühe rühma juhatajanna.

Kirikumees ja kellalööja.

Kirikumees.

53. Kirikumehi valib koguduse juhatus nõukogu kinnitusele isikute hulgast, kes laitmata elukommetega ja korralikkude ning karskete eluviisidega (kirikuinimene).

Kellalööja valib koguduse juhatus isikute hulgast, kes laitmata elukommetega ja karske ning korralikkude eluviisidega kirikuinimene on.

54. Kirikumehe (resp. kirikumeeste) kohused on: a) kiriku ja kiriku ümbruse ja teede puhastamine; b) laulunumbrite ülespanemine; c) tulede süütamine kirikus (altaril ja kroonlühtrid jne.) küünalde kroonlühtritesse panemine; d) kiriku uste avamine ja lukustamine; e) surnuaial hauakohtade kättenäitamine; f) ametitalitustel ja jumalateenistustel kirikus korra järele valvamine; g) kellalöömine; h) kiriku ahjude kütmine; i) linna kogudustes kirjade kandmine. Üldse toimib kirikumees koguduse asjaajamisel koguduse juhatuse ja õpetaja korralduse järele, tema kohustetäitmise järele valvab köster.

55. Kirikumees puhastab kiriku iga jumalateenistuse ja ametitalituste järele, nii et kirik on alati puhas. Armulaua riistad, salvrätikud (söögirätik), tekid ja riided, mis altaril ja kantslis, surnuaial ja mujal kirikus tarvitusel, hoiab kirikumees puhtad.

Märkus: Kui kogudusel mitu kirikumeest, siis nimetatakse seda, kes altari juures teenib, vanemkirikumeheks.

56. Surnuaial mõõdab kirikumees hauaplatsid ostjaile ja reamatuseil matjaile kätte. Ostetud platside kohta peab kirikumees nimekirja. Platsi ei anna kirikumees enne ostjaile üle, kui raha koguduse kassasse tasutud, kui tal luba on surnuaia valitsuse poolt.

Kellalööja.

57. Kellalööja üldised kohused on: a) kellalöömine, b) oreli tallamine.

Märkus: Kus mitu kirikumeest kogudusel, seal kannab kellalööja kohuseid kirikumees.

58. Kella tuleb lüüa: a) laupäeviti ja pühade laupäeviti õhtul kindlaksmääratud ajal; b) pühapäevade ja pühade hommikul määratud ajal; c) jumalateenistuse alguseks; d) matuste puhul; e) (kus see kombeks) ka kirikupalve ajal jumalateenistusel; f) iseäraliste sündmuste puhul (nagu vabadussõja ohvrite mälestamisel, tulekahjul, uue aasta ööl jne. v. p. 9 kodukord).

59. Oreli tallab kellalööja kõigil jumalateenistustel ja ametitalitustel kirikus.

Märkus: Kus orelile tuult annab elektrimootor ehk mõni teine jõuallikas, jääb see töö kellamehel ära.

60. Kellalööja peab valvama puhtuse järele tornis ja oreli lõotsa ruumis. Suitsetamine ja alkoholi tarvitamine neis ruumides on keelatud nii kellalööjale enesele kui ka kõikidele teistele isikutele.

Kantseleiametnik.

61. Kantseleitööde tarvis võtab koguduse juhatus ehk õpetaja tarviduse korral abijõu, kellele kokkuleppe järele koguduse kassast palka maksetakse.

62. Koguduse ametikandjaile ja ametnikele maksab koguduse laekahoidja hiljemalt iga kuu 20. päeval palga, mis neil saada kogudusega sõlmitud lepingu järele nende ametisse astumisel.

63. Organisti, koguduse õe, kellalööja ja erakorraliste koguduse teenistuses seisvate isikute palgad maksetakse koguduse kassast ja määratakse koguduse nõukogu poolt. Vaata Kiriku ülevälpid. kord §§ 20 ja 21.

64. Asetäitjaks õpetajaks ja asetäitjaks köstriks võivad olla isikud, kellel on õpetaja või köstri õigused, nagu need kiriku põhikirjas ette nähtud. Ametipuhkuse või haiguse ja ametikandja surma puhul maksetakse asetäitjale õpetajale, resp. köstrile palk eri kokkuleppe järel.

Ametitalitused.

Ristimine.

65. Ristimine on igale evangeeliumi luteriusulisele kohustuslik sakrament.

Lapsed tulevad mitte hiljem kui kaheksa nädalat pärast sündimist ristida.

Märkus: Erandid sellest reeglist võib teha erilistel põhjustel, nagu lapse ema haigus, isa kojusõit kaugelt reisilt jne., mida koguduse õpetajale tarvis teatavaks teha.

66. Vanemad peavad kandma hoolt selle eest, et ristimise teadaanne hiljemalt 2 nädala jooksul ristimise päevast arvates kätte tuuakse koguduse õpetajale.

67. Kui vanemad on registreeritud abiellu ainult kodanlikult, siis nende lapsi ei ristita.

68. On kiriklik laulatus ära jäänud ühe poole vastuseismisel, siis võib ristida last teise poole soovil, kui ta annab kirjaliku töotuse last kristlikult kasvatada.

69. Kui koduristijad kutsutakse niisugusele ristimisele, kus lapsevanemad pole laulatatud kiriklikult, siis ei ole neil õigust ristida last ilma koguduse õpetaja erilise kirjaliku loata, mille saamiseks peab teine lapsevanemaist pöörama õpetaja poole.

70. Kõik ristimised kantakse ristimiseraamatusse. Ristimiseraamatut peab koguduse õpetaja ja kirjutab sisse ehk lasseb sisse kirjutada need ristimised, mis on toimitud vastavalt koguduse põhikirjale ja kodukorrale.

Märkus: Koduristija seab kohapeal kokku ristimistähe lapse sündimise ja ristimise aja ja koha, lapse vanemate ees- ja perekonnanime, usu, ema neiupõlve nime, elukutse ja vaderite ees- ja perekonnanime ning elukutse äratähendamisega, mis hiljemalt 2 nädala jooksul toimetatakse õpetaja kätte.

71. Surnult sündinud ja ristimata surnud lapsed kantakse sündinute ja ristitute raamatusse.

72. Kõigi ristitud laste ristimine antakse kogudusele kantslist teada, mille juures laste ja vanemate eest tehakse eestpalvet ning soovikorral nimetatakse eriti ema, kes esmakordselt peale lapsevoodit kirikusse tulnud.

73. Ristimise aeg tuleb ka personaalregistrisse sisse kanda.

74. Konfirmeerimata isikud ei või olla vaderiks.

75. Vaderid, arvult vähemalt kolm, peavad olema ristikoguduse liikmed, neist vähemalt 2 Luteri usku. Poeglastel on vähemalt 2 mees- ja üks naisvader ning tütarlastel vähemalt 2 nais- ja üks meesvader.

76. Ev. Lut. usu vanemad ja vaderid on kohustatud selle eest hoolt kandma, et lapsed kristlikku usuõpetust saaksid, kodupalvest, õpetusest, lastejumalateenistustest, pühapäevakoolist ja loetustest osa võtaksid ja enne täisealiseks saamist konfirmatsiooniõpetusele tuleksid.

77. Koduristijaid valib koguduse nõukogu õpetaja ettepanekul. Koduristijad võivad ristida õpetaja volitusel põhikirja § 17 alusel, andes aru oma tegevusest õpetajale.

78. Kui laps väga nõrk on ja ta enne õpetaja kohalejõudmist surra võib, ning ka siis, kui tema sünnikoha ligidal õpetajat ei ole, ja teistel erakordsetel juhtumistel lubatakse ette võtta hädaristimist. (Kiriku sead. § 278, 279).

79. Hädaristimist võib ette võtta jumalakartlik konfirmeeritud kristlane (mõlemast soost). Hädaristimine sünnib puhta vee pealevalamisega järgmiste sõnade saatel: „N. N. — mina ristin sind Isa, Poja ja Püha Vaimu sisse.“ (Agenda lehek. nr. 249). Selle peale annab ristija lapse Kõigekõrgema varju alla palve, õnnistamise ja „Meie Isa“ palve läbi.

80. Lapsevanemad ja see, kes hädaristimist toiminud, peavad viibimata hädaristimisest teatama õpetajale.

81. Hädaristimist kinnitab ja õnnistab last niipea kui olud lubavad, õpetaja. On aga hädaristimise juures tähendatud p. 79 kord tähelepanemata jäänud, siis ristib õpetaja lapse kiriku käsiraamatus (agendas) kindlaksmääratud viisi järel.

Konfirmatsioon.

82. Ev. luteriusuline noorsugu peab leeris käima ja õnnistatud saama mitte enne tema 15. ja mitte hiljem tema 18. eluaastat. Sellest määrusest vanaduse suhtes võib ainult mõjuvatel põhjustel lahku minna.

83. Need, kes leeri tahavad tulla, peavad koolis ehk kodus tarvilisel määral usuõpetust õppinud olema.

84. Kes koolis usuõpetust ei ole õppinud, peab konfirmatsiooni eel katsele ilmuma piiblliloo ja katekismuse teadmises tundmises.

85. Konfirmatsioonist osavõtjad peavad usuõpetusest teadma peaõpetusi ja tundma kiriku põhikirja ning kodukorda.

86. Konfirmatsiooni toimib selle koguduse õpetaja, kuhu kuulub konfirmeeritav. Teise koguduse noori võib konfirmeerida vastava loa resp. soovituse põhjal.

87. Ristimata lapsed võivad osa võtta konfirmatsiooni õpetusest, kuid peavad ennast enne õnnistamisepäeva laskma ristida.

88. Teistest uskudest ja kogudustest, mis üldkirikust usu- aluse poolest lahku lähevad, ületulejaid võib konfirmeerida, kui nad tunnevad usualuseid.

89. Konfirmatsiooni õpetuse aeg (leeriaeg) kestab vähemalt 3 nädalat, 2½—5 tundi iga päev. Konfirmatsiooni õpe-

tuse kestel küsib õpetaja ja hindab kõikide leeriõpilaste teadmisi ja märgib seda vastavasse raamatusse.

90. Surmahaiguse, kodumaalt jäädavalt ehk pikemaks ajaks ärasõidu puhul ning teistel erilistel põhjustel võib õpetaja konfirmatsiooni aega lühendada (sõda, õpilase teadmised, erakorraline ettevalmistus jne.)

Märkus: Teistest uskudest vastuvõtmine, Ev. Luteri usku tagasi võtmine ja konfirmatsioon võib erakordadel õpetaja ametiruumes ehk eramajas sündida, väljaspool peajumalateenistust.

91. Poeg- ja tütarlaste konfirmatsiooni õpetust peetakse lahus, kui leeriõpetusest osavõtjate arv on üle 30.

92. Õnnistatud täisõiguslikuks koguduse liikmeks vastu võetud ei või saada ükski leeriõpilane, kes ei tunne katekismuse viit peatükki, Vana ja U. Testamenti, piiblilugusid ning Ev. Lut. usu kiriku põhikirja ja kodukorda.

93. Erandeid § 92 loetletud teadmiste suhtes võib õpetaja teha ainult erakorralistel juhtudel, nagu surmahaigus, nõrgamõisuslikkus, jäädav ehk pikaajaline ärasõit jne.

94. Leeriõpilastel on kohustuslik puhas ja lihtne esinemine riietuses õnnistusepäeval.

Piht ja armulaud.

95. Endastmõistetavaks tuleb pidada, et iga E. Ev. Lut. usu kiriku liige sagedasti, kuid vähemalt iga aasta kord pühal armulaua käib.

96. Pihtimine käib tarvilise ettevalmistusena püha armulaua eel, millest kõik armulauale tulejad peavad osa võtma.

97. Piht ja armulaua jagamine sünnib kirikus, haiguse puhul eraruumides ja kodus.

98. Armulauale tulejad annavad ennast õpetajale üles enne armulauale tulemist.

99. Suurtes kogudustes on armulaud kaetud igal nädala pühapäeval, teistes kaks korda ehk vähemalt üks kord kuus.

Laulatus.

100. E. Ev. Lut. usu kiriku liikmetele on abiellumiseks kiriklik laulatus kohustav. Normaali põhikirjale vastavalt võib kiriklikult laulatada ainult konfirmeeritud ja esimest korda armulauale võetud täisõiguslikke koguduse liikmeid. Kog. n. põhik. § 11 (osaliselt).

101. Kodanlikult varem registreeritud abielupaaride laulatusel tarvitatakse konsistooriumi poolt kindlaksmääratud laulatuse vormeli.

102. Kiire ärasõidu ja haiguse puhul võib kuulutamine sündida kas kahel või ühel pühapäeval.

103. Laulatuse eel peavad abiellujad — pruut ja peigmees — isiklikult koguduse õpetaja juure kihlusele ilmuma.

Märkus: Tähtsal põhjusel mitte ilmuda võimise puhul peab abielluda sooviv pool esinema kinnitatud abiellumise soovivavaldusega (kirjalikult).

104. Abiellujaid, kellest teine pool on lahutatud maksva riikliku abieluseaduse põhjal „kokkuleppe teel“, tuleb laulatada ainult selle järele, kui on selgitatud, kuidas suhtub olukord sisuliselt Jeesuse sõnadele Matt. 19, 9.

105. Tarvis on, et kiriklikku laulatust ei võeta ette enne kodanlikku abiellu registreerimist. Laulatusele tulejad peavad esitama tõenduse registreerimise kohta ja nende registreerimise päev tuleb laulatuse registrisse kanda.

106. Laulatusele tulejail võõra koguduse liikmeilt tuleb nõuda liikmekaardi ettenäitamist sellest kogudusest, kuhu nad kuuluvad.

107. Laulatuse ei toimita: a) vaikselt nädalal, alates palmipuude pühaga; b) esimesel jõulu, ülestõusmise ja nelipühi päeval ja nende pühade eelpäeval (laupäeval); c) surnute pühal; d) palvapäeval.

108. Abiellujate vanaduse, sugulusastme, vanemate loa ja leskede uuesti abiellumise asjus tuleb toimida perekonnaseisu seaduse vastavate punktide järele.

109. Üle aasta kodanlikus abielus olnud ja siis kristlikult laulatatud abielupaarid võetakse harilikult peale pruutpaaride mahakuulutamist koguduse eestpalvele.

110. Nende väljaheitmine Ev. Luteri usu kogudusest, kes oma abielu ei ole sõlminud kiriklikult, sünnib koguduse normaalpõhikirja § 45 järele.

111. Kiriklikult laulatamata abielurahvale tuleb vaadata põhimõtteliselt kui ristikogudusest väljaastunuile; neil ei ole õigust armulauast osa võtta ja kiriklikult maetud saada. Erand võib tehtud saada selle abielu poole suhtes, kes süütu on kristliku laulatuse ärajäämises.

Matus.

112. Ev. Luteri usu kiriku surma läbi lahkunud liikmeid peab kristliku kombe järele Ev. Lut. kirikuõpetaja poolt ehk tema volitusel maetama. Kog. n. p. § 12 (osaliselt)

113. Kiriklikult ei maeta isikuid, kes ei ole kirikuliiikmed ja on lahti ütelnud ennast avalikult koguduseliikmeist teatades, et nad seda ei taha olla.

114. Enesetapjaid kirikus ei maeta ja neile ei lööda kirikukella.

115. Jumalateenistuse ajal ei lööda matusekella. Kui soovitakse surnu toomise ajal pühapäeval matusekella, siis peab sündima surnu toomine enne ehk pärast jumalateenistust. Ühe surnu matmise ajal ei ole takistust teistele kellalöömises.

116. Kirikust eemale jäänud ristiinimene, kes igatseb surmavoodil armulauda, tuleb võtta armulauale ja teda tuleb mätta ühel alusel kirikuliiikmega, kellel on maksud võlga.

117. Võõrausulisi ristiinimesi võib matta koguduse õpetaja ühel alusel nende surnud koguduse liikmetega, kellel on maksud võlga.

Ametitalituste kohta üldse.

118. Kõiki ametitalitusi toimitakse ja jumalateenistusi peetakse E. Ev. Lut. usu kiriku käsiraamalus (agendas) kindlaksmääratud korra ja E. Ev. Lut. usu kiriku põhikirja järele. Ametitalituste maksvuseks on tarvilik põhikirjas ja agendas äratähendatud kord ja määrused.

Koguduse liikmete kohustused.

119. Iga Ev. Lut. usu koguduse liige kohustab ennast elama vastavalt Ev. Luteri usu ja kiriku õpetuse nõuetele, ning kasvatama oma lapsi nõnda, nagu seda õpetab Ev. Luteri usu kirik, püüdes kristliku armastuse ja kõlbluse täiuse poole Jeesuses Kristuses ja kinnitades neid kodu (hommiku, õhtu ja söögi) palves ning usus.

120. Koguduse liikmeks loetakse kõik need isikud oma lastega, kes ei ole lahkunud senisest kogudusest ametlikult ja kes astuvad sinna uuesti sisse.

121. Iga konfirmeeritud koguduse liige maksab iga aasta algul oma liikmemaksu, mis kindlaks määratakse kirikupäeval (keskkassa maks) ja üksiku koguduse maks nõukogu poolt koguduse täiskogu kinnitusel.

122. Liikmemaksu maksmise korral saab liige jooksva aasta jaoks liikmekaardi, ilma milleta ei ole õigust nõuda kellelgi Ev. Lut. kirikult mingisuguseid ametitalitusi ega osa võtta koguduse täiskogu koosolekust.

123. Kes oma liikmemaksu ära ei maksa aasta algul, selle käest võib koguduse nõukogu nõuda viivitusraha.

124. Kes ei ole ära maksnud oma liikmemaksu aasta jooksul, kaotab koguduse liikme õigused, aga jääb ikka koguduse liikmeks ja saab kaotatud õigused tagasi niipea kui ta on ära maksnud kõik kogudusele võlgu jäänud maksud. Liikmemaksu võlga võib vähendada ehk kustutada nõukogu põhjendatud sooviavaldusel.

125. Kes ei ole maksnud 3 aastat oma liikmemaksu, selle võib nõukogu maha kustutada juhatuse ettepanekul koguduse liikmete nimekirjast.

126. Kes oma kõlvatu eluga kogudusele pahanduseks on ja koguduse sunduslikke usulisi talitusi ei täida ning kes kolmekordse noomimise järele oma elu ei paranda, need kustutab nõukogu koguduse juhatuse ettepanekul koguduse liikmete nimekirjast maha. Kolmanda meeletuletuse juures juhitakse koguduse liikme tähelepanu sellele, mis on noomimise tähelepanemata jätmise tagajärg.

127. Liikmemaksu kindel määr ei käi ilma varanduseta lesknaiste, õpilaste, aega teenivate sõdurite ega tööjõuetute koguduseliikmete kohta; nende liikmemaksu võib nõukogu vähendada ehk neid liikmemaksust vabastada.

Vaased on liikmemaksust vabastatud. Neid vabastab koguduse nõukogu.

Märkus: Liikmemaksu võlga võib (v. § 9 märkust ülalpid. s.)

128. Iga Eesti Ev. Luteri usu kiriku liige on kohustatud maksuma oma liikmemaksu sellele kogudusele, kus peetakse tema hingekirja. Kuid tema võib laual käia ja nõuda ka muid ametitalitusi, näidates ette tarvilised tunnistused, kõikides Eesti Ev. Lut. usu kogudustes, kui on tema lunastanud liikmekaardi jooksva aasta jaoks seal, kus ta on hingekirjas.

129. Põhikirja korras maha kustutatud liikmed võivad astuda jälle koguduse liikmeks sel teel, et neid õpetaja ette paneb otsustamiseks eestseisusele — juhatusele, kelle otsus peab järgnema hiljemalt kuu aja jooksul.

Vastuvõtu otsuse protokollib juhatuse ja vastuvõetud isiku andmed kirjutatakse vastuvõetute raamatusse, kust nad kantakse perekonnaregistrisse.

130. Kui keegi laseb mahakustutada ennast teist korda hoolimatuse läbi koguduse nimekirjast, otsustab tema vastuvõtu üle õpetaja ettepanekul nõukogu ja otsus ei tarvitse järgneda mitte kuu aja pärast.

131. Vastuvõetav koguduse liige maksab jooksva aasta liikmemaksud ära, kui ta tuleb aasta esimesel poolel uude kogudusse.

132. Kui keegi tahab ühest kogudusest teise minna ehk välja astuda üldse Ev. Lut. kirikust, siis on ta kohustatud sellest õpetajale teatama ja täitma kõik kohustused kiriku ja koguduse vastu kuni väljaastumise päevani. Ainult siis vabastatakse ta edaspidistest maksudest senise koguduse heaks ja õpetaja on kohustatud temale välja andma tema kirikutähe.

133. Teistest kogudustest ületulejaid võtab vastu õpetaja, kui neil on ette näidata jooksva aasta ehk eelmise aasta liikmekaart. Erandid sellest reeglist võib teha neile, kes pikemat aega väljaspool Eesti vabariigi piire viibinud.

Täiskogu (peakoosolek).

134. Koguduse liikmete täiskogust võtavad osa kõik kodanlikult täisealised konfirmeeritud koguduseliikmed, kes oma maksukohustused koguduse ja kiriku vastu korralikult täitnud ning kes kohaliste omavalitsus-asutuste valimisõigusest seaduse järele ilma ei ole jäetud ja kes vähemalt 1 aasta koguduse hingekirjas olnud.

135. Mitmepihtkondlikkudes kogudustes moodustavad kogu (terve) koguduse täiskogu kõikidesse pihtkondadesse kuuluvad peakoosoleku õiguslikud liikmed.

136. Koguduse n. põhikiri § 25. Liht hääleteenamus nõuab suuremat poolt koosolejate arvust. Kui hääled pooleks lähevad, annab otsuse see pool, kus on juhataja hää.

137. Kog. n. p. § 26.

138. Kog. n. p. § 27.

139. Kog. n. p. § 28.

140. Koguduse kirikust (liidust) lahkumise ja koguduse lõpetamise küsimus otsustatakse erikvoorumiga kog. põhikirjale vastavalt.

Peakosolek algab ja lõpeb vaimuliku laulu ja palvega koguduse õpetaja ehk tema asetäitja poolt.

141. Peakosolekule tulejaid kontrollivad koguduse juhatuse poolt määratud nõukogu ehk koguduse liikmed. Kosolekule tulejad näitavad ette läinud aasta liikmekaardid ehk tõenduse selle kohta, et nad koguduse kassa vastu oma kohustused täitnud.

142. Peale alguspalve annab koguduse esimees seletust kvoorumi kohta ja valitakse peakosoleku juhataja, tema abi ja kirjatoimetaja ning 2 liiget, kes peakosoleku protokollile peale juhataja ja tema abi ning kirjatoimetaja alla kirjutavad.

143. Juhatajal on õigus kõnelejaid peatada kõneainest kõrvalekaldumise, korrarikkumise ja haavavate sõnade tarvitamise puhul, kõnelejatele ebakohaste sõnade ja ütluste eest märkusi teha, korrale kutsuda, kolmekordse hoiatuse järele sõna ära võtta ja kosolekule ette panna kõnelejat üheks korraks välja heita. Enne väljaheitmise küsimuse otsustamist antakse sel puhul ainult väljaheidetavale seletuseks sõna. Väljaheitmise otsused teeb peakosolek $\frac{2}{3}$ kosolejate hääleteenamusega.

Meeleavaldused on täiskogul keelatud.

144. Vastuvaidlused juhataja korralduste kohta pole lubatud. Täiskogu liige, kes ei ole kosoleku juhatuse tegevusega rahul, võib nõuda rahulolematuse põhjuste läbivaatamist täiskogu poolt, mis peale käesoleva päevakorra punkti lõpetamist sünnib.

Täiskogu protokoll peab hiljemalt 2 nädala jooksul pärast peakosolekut valmistatud saama. Temale kirjutavad ühes juhataja, tema abi ja sekretäri veel 2 valitud täiskogu liiget alla. Parandusi on lubatud oma kõnede kohta teha ja põhjendatud eriavamisid sisse anda. Parandused ja protestid peavad kirjalikud olema ja sisseandja ning sekretäri allkirja kandma.

145. Keegi ei või ilma juhatajalt sõna saamata avaldada mõtteid kosolekul. Sõnasoovimist võib anda sisse kirjalikult. Kui kosoleku juhataja soovib arutusel olevais küsimustes sõna võtta, siis võtab ta järjekorras sõna ja annab oma kõnelemise ajaks juhatamise abijuhataja kätte.

146. Kõik kõned ja arvamisid kantakse püsti seistes ette sellekohaselt kõnetoolilt. Üsikuid lühemaid märkusi võib teha ka koha pealt.

147. Isiklikuks seletuseks antakse sõna väljaspool järjekorda, kuid alles siis, kui asja sisuline arutamine lõppenud sellel kosolekul.

148. Täiskogu liigetel on õigus vaielduste lühendamise ja lõpetamise kohta väljaspool järjekorda ettepanekuid teha ja sõna võtta korra kohta väljaspool järjekorda.

149. Ettepanekud päevakorras seisvais küsimustes annavad ettepanekjad kirjalikult sisse ehk dikteerivad nad sekretärile.

150. Komisjoni otsuste ettekandjal ja ettepaneku tegijal on õigus sõna saada, kui nad seda nõuavad peale kõnelejate nimekirja lõpetamist, enne hääletamisele üleminekut.

151. Peale tegelikult hääletamisele asumist ei anta kellelegi sõna enne hääletamise lõppu.

152. Arvude hääletamisel algatakse hääletamist suuremast arvust.

153. Tähtaegade määramisel hääletatakse hilisemaid tähtaegu enne varemaid.

154. Kui mitu iseseisvat ja üksteisest lahkuminevat ettepanekut sisse antud, paneb juhataja nad sissetulemise järjekorras hääletamisele.

155. Hääletamist toimetatakse käe ülestõstmisega, kusjuures enne poolt ja siis vastu hääled ära loetakse. Kinnine hääletamine sünnib kuulikestega ehk sedelitega (balloteerimine)

Peakosoleku aeg.

156. Kiriku Teataja nr. 1 — 1929 a. B § 1 juhtnõõrid valim.

157. B. p. 9 Kir. T.

158. B. p. 10 K. T.

159. B. 1. 2. 3.

160. Kog. n. põh. § 30. 30-ne asemel kuni 60 kandidaati kui 30.

161. Kog. n. põh. § 31. Juure lisada: Mitmepihtkondlikudes kogudustes seab iga pihtkond oma nõukogu liikmete kandidaadid üles, nõnda et igal pihtkonnal ühesuurune arv liikmeid nõukogus oleks.

Märkus: Kogudustes, kus üks pihtkond soovib töötada omaette üksusena, oma pihtkonna peakosoleku, nõukogu ja juhatusega, moodustavad terve koguduse nõukogu kõikide pihtkondade nõukogude liikmete arvuliselt ühesuurune summa.

162. Kog. n. põh. § 32.

163. „ „ „ § 33.

164. „ „ „ § 34.

165. Kog. n. põh. § 35 juure lisada: Mitmepihtkondlikude kogudustes ühesuuruselt, vastavalt pihtkondade arvule.

165. Kog. n. põh. § 36 juure lisada: koguduse noorsootöö korraldamises kaasaaitamine.

167. Kog. n. põh. § 37.

168. Kir. Teat. nr. 1 — 1929 a. § 1 p. 1.
 169. " " " " " " § 1 p. 2.
 170. " " " " " " § 1 p. 3.
 171. " " " " " " § 1 p. 4.
 172. " " " " " " § 1 p. 5.
 173. " " " " " " § 1 p. 6.
 174. " " " " " " § 1 p. 7.
 175. " " " " " " § 1 p. 8.

Märkus; Saadiku volituse aeg 1 aasta.

176. Nõukogu kandidaadiks seatakse üles neid, kes selleks nõusolekut avaldanud. Uutele nõukogu liikmetele, kes eelmises nõukogus ei ole olnud, antakse valimise korral kirjalikult teada nende valimisest.

177. Tahab nõukogu liige ametist lahkuda, siis teatab ta sellest koguduse juhatusele, kes esitab selle teadaande nõukogule järgmisel koosolekul. Ainult siis kui nõukogu kinnitab lahkumist liht hääleteenamusega, on nõukogu liige ametist vabastatud.

168. Kui nõukogu liige 3 korda järgimööda puudub nõukogu koosolekult ilma vabandavate põhjusteta, loetakse ta korratuks oma ametitegevuses.

179. Nõukogu valib oma liikmete keskel tarvilised komisjonid, nagu: 1) Jumalakoja kaunistamise komisjon, 2) Ehituskomisjon, 3) Surnuaia komisjon, 4) Korralduskomisjon, 5) Vaeste hooldekandetöö komisjon, 6) Noortetöö komisjon, kes valitakse üheks aastaks ja koosneks 3 liikmest.

Komisjonidel ja parlamentide rühmal on koopteerimise õigus.

180. Jumalakoja kaunistamise komisjoni ülesanne on: a) altaritekkide, armulaua rätikute ja riistade puhtuse ja ilu eest hoolitsemine; b) altari ning kantsli ja kogu kiriku ehtimine lilledega, iseäranis suurtel pühadel.

181. Ehituskomisjoni kohused on: a) täita nõukogu otsuseid ehituste asjas; b) kaubelda töid ja materjale; c) üldse valvata ehitamiste ja remontide järele.

Kõik ehitustööd peab komisjon ühes koguduse juhatusega vastu võtma ja kokku seadma vastuvõtu protokoll.

182. Surnuaia komisjoni kohused on: 2) täita nõukogu otsuseid surnuaia korraspidamise, veemuretmise jne. eest; b) lahendada hauakruntide küsimusi; c) surnuaiavahile instruksioonid anda.

183. Korralduskomisjoni ülesanne on: a) korraldada koguduse perekonnaõhtuid; b) kõneõhtuid; c) pidusid heategevaks ülesandeks, loteriisid jne.

184. Nõukogu kirjatoimetaja ja laekahoidja võivad saada kindlat tasu, kui täiskogu seda soovib määrata.

185. Laekahoidja on kohustatud pearaamatut pidama igakuulise kokkuvõttega.

Õpetaja peab armastuseannete kassat ja annab neist raha aasta lõpul laekahoidjale üle, kes need summad vastavalt edasi annab (keskkassale, konsistooriumile, pimedatele jne.) Laekahoidja ülesanne on ka selle eest hoolitseda, et koguduse maks saaks tasutud keskkassale õigel ajal. Ühes koguduse liikmemaksuga kiriku keskkassa heaks sissevõetavad summad loetakse vastuvõtusilmapilgust kiriku keskkassa omanduseks. Nende summade alalhoidu ja edasitoimetamise eest on vastutav koguduse juhatus. Edasisaatmine sünnib põhikirja vastava paragrahvi järele.

186. Liikmemaksude ja ametitalituste maksude vastuvõtjad annavad vastuvõetud raha laekahoidjale hiljemal iga kuu esimesel pühapäeval üle.

187. Vabad rahasummad hoiab laekahoidja laenuasutuses jooksva arvel.

188. Nõukogu kirjatoimetaja on ühtlasi ka koguduse juhatuse kirjatoimetajaks. Ta kirjutab koosoleku protokolli ja toimetab vastavat kirjavahetust.

189. Nõukogu koosoleku kodukord on sarnane peakoosoleku omale (vaata. p. 136—150).

(Sõna täiskogu asemele panna nõukogu.)

Koguduse nõukogu liikmete ametiseseadmine sünnib soovi korral pidulikult jumalateenistusel (Kiriku Teataja nr. 3 p. 7 lhk. 14 1929 a.).

Juhatus.

190. Kog. n. põh. § 38 juure lisada: Mitmepihtkondliku koguduse juhatus moodustatakse nii, et igal pihtkonnal on juhatuses ühesuurune arv esitajaid.

Märkus: Koguduses, kus pihtkonnad töötavad iseseisvate üksustena, kuuluvad koguduse juhatusse iga pihtkonna juhatuse (nõukogu) esimees, üks liige ja õpetaja.

191. Kog. n. põh. § 39.

192. Kog. n. põh. § 40.

193. Juhatuse liikmete vahel jaotatakse kohustuste kava ära.

Kirik, kassa, majandus, surnuaed, ehitus jne.

Kodukorra komisjoni juhataja:

õpetaja A. Sommer.